

Raadsplein besluitvormend

Datum 12 maart 2018

onderwerp	Berkum Energieneutraal
portefeuillehouder	Michiel van Willigen
informant	Frank, Raymond
medeopstellers	Frank, Raymond
afdeling	Civiel en Cultuurtechniek
bijlagen	Voorstel: Informatienota Berkum Energieneutraal

Voorgesteld besluit raad

Kennis te nemen van de aanpak voor het opstellen van een wijktransitieplan 'Berkum Energieneutraal 2025'

Informatienota voor de raad

Datum 2 februari 2018

Onderwerp	Berkum Energieneutraal
Versienummer	V2

Portefeuillehouder M. van Willigen

Informant G.M. Koelewijn / R.Frank
Afdeling Ruimte en Economie / OW
Telefoon 038 498 2089 / 3423
Email G.Koelewijn-Bosma@zwolle.nl / R.Fran@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De aanpak voor het opstellen van een wijktransitieplan Berkum Energieneutraal 2025

Datum 26 januari 2018

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Het gebied van Enexis-Nooterhof kan zich de komende jaren ontwikkelen tot een proeftuin en vestigingsplek voor initiatieven en bedrijven op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie. Om deze ontwikkeling concreet handen en voeten te geven zijn er in 2016 en 2017 een aantal “Ronde tafel” overleggen geïnitieerd door Enexis waar met circa 25 stakeholders/bestuurders, waaronder de gemeente, wordt gesproken over de kansen voor een innovatief cluster. Dit heeft geresulteerd in 5 projectinitiatieven waaraan de deelnemende partijen zich hebben gecommitteerd die in werkgroepen nader worden uitgewerkt tot projectvoorstellen. De vijf projectinitiatieven zijn:

1. Verduurzamen woningen en woongebieden
2. Water voor verkoeling en verwarming
3. Start-up in gebouw P
4. Sourcing Human Capital
5. Slimme en schone mobiliteit

In deze nota informeren wij u over de voorgestelde aanpak voor het projectinitiatief 1 “Verduurzamen woningen en woongebieden”.

Kernboodschap

Verduurzamen van de (bestaande) gebouwde omgeving wordt algemeen beschouwd als het grootste vraagstuk binnen de energietransitie. De urgentie is groot.

Bij de Perspectiefnota 2017 is Energietransitie als strategisch speerpunt benoemd. In de duurzaamheidsagenda is voor Zwolle de ambitie uitgesproken om in 2050 energieneutraal te zijn. Door actief te participeren in het projectinitiatief ‘Verduurzamen woningen en woongebieden’ dragen we bij aan de realisatie van deze ambitie. Het projectinitiatief omvat het energieneutraal maken van de wijk Berkum. Het dient eveneens als pilot voor verdere verduurzaming van wijken in Zwolle en Overijssel. Parallel ontwikkelen we de nodige kennis en ervaring over integrale verduurzaming van wijken aan de hand van een concrete pilotwijk. Al werkende leren, kennis en ervaring delen. De afgelegde weg is een voorbeeld voor andere wijken en daarmee herhaalbaar. Waar mogelijk worden koppelingen gemaakt met klimaatadaptatie, circulariteit, sociale vraagstukken en slimme mobiliteit.

- ➔ Doelstelling: Samen met de wijkbewoners en partners dit project opzetten en vormgeven.
- ➔ Doelstelling: Berkum Energieneutraal in 2025.
- ➔ Doelstelling: Ervaring opdoen en kennis ontwikkelen over integrale verduurzaming op wijkniveau.
- ➔ Resultaat: Een wijktransitieplan waarin is aangegeven met welk scenario('s), sociale aanpak, financiële modellen etc. we de wijk Berkum naar Energieneutraal brengen.
- ➔ Werkwijze: Al werkende leren volgens de Zwolse principes van gebiedsgericht werken.
- ➔ Fasering: In 2018 wordt het wijktransitieplan voor Berkum opgesteld (fase I); bij “go” van de betrokken partners kan in 2019 de uitvoering starten (fase II).

Datum 26 januari 2018

Waarom Berkum

Vanuit sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke opgaves komen diverse wijken in Zwolle in aanmerking voor een gebiedsgerichte aanpak en/of wijktransitie. Diverse gebiedsaanpakken zijn ook al gestart zoals in Dieze en in Zwolle Zuid. Om de doelstelling 'Zwolle energieneutraal in 2050' te halen moet elke Zwolse wijk aangepakt worden. Daarom willen we in Berkum starten met een aanpak op wijkniveau. Belangrijkste argumenten om in Berkum te starten zijn:

- Andere partijen zijn al begonnen aan verduurzaming van de wijk. Betrokken stakeholders (Enexis, Unica, deltaWonen, Provincie, Windesheim, Rabobank, NMO en VNO NCW) hebben zich georganiseerd en de gemeente uitgedaagd hier aan deel te nemen.
- Berkum is een relatief overzichtelijke wijk wat een voordeel kan zijn voor een complex proces zoals deze (wijk)transformatie.
- De wijk Berkum kent een mix van bedrijven en wonen.
- Er is een sterke sociale samenhang en drive voor duurzaamheid bij de inwoners en bedrijven van Berkum.
- De woningbouwcorporatie deltaWonen is al gestart met een energieproeftuin in Berkum.
- De wijk heeft een relatief oude woningvoorraad.
- De wijk kent een mix van huur en koop.

Samenwerkingspartners

De samenwerkingspartners in het huidige traject zijn:

- Enexis/ EN-puls (initiatiefnemer)
- deltaWonen
- Gemeente Zwolle
- Provincie Overijssel
- VNO-NCW / Unica
- Windesheim
- Natuur en Milieu Overijssel
- Rabobank
- Wijkbewoners

Aanpak

Voor het opstellen van het wijktransitieplan wordt een projectteam met de samenwerkingspartners opgesteld in opdracht van een bestuurlijke stuurgroep. Het is een gezamenlijk project onder leiding van een externe procesregisseur ondersteund door een communicatieadviseur en bewonersbegeleider. Expertise op technisch, juridisch en financieel vlak wordt vanuit de samenwerkingspartners ingebracht en waar nodig extern ingehuurd.

Het team is de spil in de integrale wijkaanpak en doorloopt gelijktijdig en gelijkwaardig aan elkaar een sociaal maatschappelijke route en een technisch economische route. Onder verantwoordelijkheid van de procesregie vindt bij elke stap (inventarisatie-analyse-ontwerp-besluitvorming) uitwisseling tussen- en verbinding van deze routes plaats. Gezamenlijk wordt een transitieroute en een financieringsmodel voor opgezet. Het draagvlak bij de belanghebbenden is doorslaggevend voor de daadwerkelijke realisatie.

- De sociaal/maatschappelijke route: stelt de sociale structuur en de bewoners van de wijk centraal. Door wijkbijeenkomsten en interviews krijgt de regiegroep inzicht in de interactie en initiatieven in de wijk, de sleutelfiguren uit de wijk en de woonwensen van uiteenlopende bewoners. Daarnaast wordt onderzocht welke kennis er in de wijk is, hoe ze betrokken willen

Datum 26 januari 2018

worden en welke (financiële) mogelijkheden er voor deelname aan energietransitie zijn en gewenst is.

- De technisch/economische route richt zich op technische aanpassingen en bijbehorende investeringen in de wijk die voor de energietransitie noodzakelijk worden. In deze fase wordt geïnventariseerd welke energiebesparende maatregelen mogelijk zijn, welke potentiële energiebronnen er zijn en welke infrastructuur er in en rondom de wijk liggen. Welke renovaties en beheeropgaves zijn al uitgevoerd of lopen nog? Wat is de huidige staat van de huizen en gebouwen en hoe is het tegenwoordig gesteld met hun energieverbruik?

Door de koppeling met het Experience Centre vanuit het provinciale programma Nieuwe Energie Overijssel is geborgd dat het project schaalbaar is ten behoeve van de overige 16 wijken in Zwolle.

Het project bestaat uit twee fasen. Fase I heeft betrekking op het jaar 2018 en bestaat uit het komen tot een Wijktransitieplan. In het wijktransitieplan staat met welk scenario('s), sociale aanpak, financiële modellen etc. we de wijk naar energieneutraal brengen. Fase II is de uitvoering van dit plan en het behalen van de beoogde ambitie.

Met de samenwerkingspartners is overeenstemming over het uitvoeren van fase I. Na goedkeuring van alle partijen en toezeggingen van de diverse financiële middelen zal hiermee gestart kunnen worden. De deelnemende partners ondersteunen de integrale wijkaanpak door inzet van uren en/of middelen.

Relatie Energietransitie

In juli 2017 is het Zwolse Ambitiedocument Energietransitie vastgesteld. Zwolle wil uiterlijk in 2050 energieneutraal zijn. Met name in de bestaande omgeving is de opgave hiervoor groot. In 2018 wordt gestart met het opstellen van een warmtestrategie: hoe gaan we in Zwolle de warmtevraag verduurzamen. Het uitvoeren van pilot projecten is hierbij noodzakelijk om de warmtestrategie bij te kunnen stellen met de opgedane ervaringen.

Binnen het uitvoeringsprogramma van de Energietransitie wordt dwarsverbanden gelegd met projecten zoals Transform 1.0. en lopende gebiedsaanpakken zoals Zwolle Zuid en Dieze. Binnen Transform 1.0 worden slimme financieringsmodellen voor verduurzaming opgezet. Het project Berkum kan aan de ene kant gebruik maken van de resultaten uit Transform 1.0 en aan de andere kant kan ze dienen als proeftuin voor dit project. Beide projecten lopen parallel zodat ze ieder hun eigen ritme kunnen volgen en optimaal van elkaars kennis en resultaten gebruik kunnen maken.

Binnen de het provinciale programma Nieuwe Energie Overijssel is op het gebied van verduurzamen van de bestaande bouw als doel gesteld om in 2018 te starten met 5 voorbeeldprojecten in de provincie Overijssel en deze langzamerhand uit te breiden. Eén van de items hierin is het opstellen van een expertisecentrum. Het pilotproject Berkum is één van de voorbeeldprojecten. De ervaringen zullen gedeeld worden met het op te zetten expertisecentrum. Vice versa kunnen wij ook gebruik maken van de ervaringen en kennis van de overige projecten via het expertise centrum. Het expertisecentrum Energietransitie is gevestigd op de Energiecampus (Enexis-terrein), de derde topwerklocatie in Zwolle. We verknopen de gebiedsgerichte duurzaamheidsaanpak aan dit kenniscentrum. Het opzetten van het expertisecentrum valt buiten de scope van het pilotproject Berkum.

Financiën

Datum 26 januari 2018

Voor fase I, het komen tot een wijktransitieplan, zullen de samenwerkingspartners ieders hun ureninzet voor eigen rekening en risico nemen. De benodigde externe kosten voor het project zijn geraamd op € 200.000,- o.a. voor procesbegeleiding, communicatie, inhuur van expertise, etc. De externe kosten zijn middels een verdeelsleutel onder de samenwerkingspartners verdeeld. De gemeente Zwolle zal €20.000,- bijdragen aan de externe kosten. De inzet (in uren en middelen) van de gemeente voor fase I komt ten laste van de beschikbaar gestelde middelen voor Energietransitie.

Resultaat

Het project bestaat uit twee fasen. Fase I heeft betrekking op het jaar 2018 en bestaat uit het komen tot een Wijktransitieplan 2019-2025. Voorliggende nota heeft betrekking op fase I. Fase II is de uitvoering van dit plan en het behalen van de beoogde ambitie.

Communicatie

Op 17 januari is er een eerste gesprek geweest met de wijkvereniging Berkum of en hoe zij willen deelnemen aan dit project. Daarop is enthousiast gereageerd. Op 14 februari staat een vervolgesprek gepland waarin we samen met de wijkvereniging bespreken welke manier ze mee willen doen, betrokken willen worden in dit transitieproces. Aan de hand daarvan wordt de sociale en technische route verder vormgegeven en worden bijeenkomsten in de wijk georganiseerd om bewoners te informeren, mee te laten denken en mee te laten ontwerpen aan het wijktransitieplan.

Daarnaast worden inwoners en bedrijven en instellingen van de wijk Berkum via diverse media op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces.

Vervolg

2018 gebruiken we om samen met de wijk een plan participatieproces uit te lijnen en te komen tot een wijktransitieplan. De volgende stappen worden hiervoor doorlopen: inventarisatie-analyse-ontwerp-planvorming-besluitvorming. Uw raad wordt geïnformeerd over voortgang en resultaten. Verwachting is dat eind 2018 het wijktransitieplan Berkum ter besluitvorming aan u wordt voorgelegd.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Jaargang

Kenmerk

42364

Onderwerp

Berkum Energieneutraal

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 13-02-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 12 maart 2018,

de voorzitter,

de griffier,